

GUSTAV MEYRINK

GOLEM

Gustav Meyrink

LEDA 2020

Obsah

Spánek	7
Den	11
I	22
Praha	35
Punč	55
Noc	78
Bdělý	102
Sníh	115
Přízrak	133
Světlo	159
Tíseň	169
Strach	202
Nutkání	215
Žena	230
Úskok	271

Trýzeň	291
Květen	306
Měsíc	325
Volný	352
Závěr	370

Spánek

Měsíční světlo dopadá na mou postel a leží v jejích nohách jako veliký, světlý, plochý kámen.

Když se úplněk začne ve své podobě srašťovat a jeho pravá strana se propadá jako stárnoucí tvář, odhaluje na jedné lici vrásky a zužuje se, pak se mě v takovou noční dobu zmocňuje palčivý, trýznivý neklid.

Nespím, a nejsem vzhůru, a v tom polosnu se mi v duši mísí to, co jsem zažil, s tím, co jsem přečetl a zaslechl, tak jako splývají proudy různých barev a různé intenzity.

Než jsem se uložil k spánku, četl jsem si o životě Gotama Buddhy a v různých variantách mi myslí táhlo pořád dokola těch několik vět:

„Jedna vrána dolétla ke kameni, který vypadal jako kus tuku, a pomyslela si: ‚Třeba je to něco chutného.‘ Jenže tam vrána nic chutného nenašla, a tak odletěla. Jako ta vrána, která se přiblížila

k onomu kameni, tak my – pátrači – se vzdalujeme asketovi Gotamovi, protože jsme ztratili zalíbení, které jsme v něm měli.“

A obraz kamene, který vypadal jako kus tuku, mi v mysli vyrůstá do obřích rozměrů:

Kráčím vyschlým říčním korytem a sbírám hladké oblázky.

Jsou šedomodré a místy na nich lpí třpytivý prach, přemítám o nich a přemítám, a stále nevím, co si s nimi počít – pak jsou tu černé se sirně žlutými skvrnami, jako by to byly zka-menělé pokusy dítěte o napodobení nemotorných a skvrnitých mloků. A já chci ty oblázky odhodit daleko od sebe, jenže mi pořád padají z ruky a nedokážu se jich zbavit tak, aby k nim můj pohled nedosáhl.

Veškeré kameny, které kdy hrály v mém životě nějakou roli, se vynořují kolem mne.

Leckterý kámen se těžkopádně snaží vymanit se z písku na světlo tak, jak to dělají velcí, břidlicově zbarvení němečtí raci v přílivových vlnách. Dalo by se říct, že ty kameny dělají vše pro to, aby upoutaly mou pozornost a sdělily mi nesmírně důležité věci.

Jiné – unavené – padají vyčerpáním zpátky do svých děr a vzdávají se naděje, že by se kdy ještě dostaly ke slovu.

Tu a tam se vymaním ze šera oněch polosnů a na chvilku zase vidím měsíční světlo, jak spočívá na vzdutém konci mé

přikrývky jako nějaký velký, světlý, plochý kámen, abych poté poznovu slepě tápal po svém mizejícím vědomí a neklidně pátral po tom kameni, který mě trápí, leží kdesi v suti mých vzpomínek a vypadá jako kus tuku.

Nějaká okapová roura kdysi dozajista ústila vedle něho do země – představuji si ji ohnutou do tupého úhlu, s okraji rozežranými rží – a vzdorovitě si v duchu chci vynutit takový obraz, abych obelhal své vyplašené myšlenky a ukolébal se k spánku.

Nedaří se mi to.

Neúnavně jako okenice, jíž vítr v pravidelných intervalech tluče o zeď, tvrdí v mém nitru jakýsi umíněný hlas stále znova a znova s pošetilou tvrdošijností, že je to docela jinak, že to vůbec není kámen, který vypadá jako tuk.

A toho hlasu se nelze zbavit.

Když stokrát namítnu, že to všechno je přece naprosto vedlejší, pak chvílku mlčí, načež se nepozorovaně znova probere a zarputile začne znova: dobrá, dobrá, tak tedy ano, ale jako nějaký kus tuku přece jenom kámen nevypadá.

Zvolna se mě začne zmocňovat nesnesitelný pocit bezmoci.

Jak to potom bylo dále, to nevím. Vzdal jsem se dobrovolně odporu, anebo mě moje myšlenky přemohly a zacpaly mi ústa?

Vím jenom, že mé tělo leží spící v posteli a že mé smysly se od těla odpoutaly a fungují nezávisle na něm.

Kdo je nyní *já*, chci se najednou zeptat, a tu si uvědomím, že už přece nemám orgán, kterým bych mohl klást otázky. A tak se obávám, že ten hloupý hlas se zase probere a znovu začne s tím nekonečným výslechem o kameni a o tuku.

A tak se obracím na druhou stranu.

Den

Najednou jsem stál na temném dvoře a načervenalou branou vrat jsem na druhé straně úzké špinavé ulice viděl, jak se nějaký židovský vetešník opírá o zeď krámku, ověšenou po okrajích zdí starým železným harpádím, rozbitým náradím, zrezivělými třmeny a bruslemi a všelijakými dalšími opotřebovanými věcmi.

A tenhle obraz měl trýznivě jednotvárný ráz, jaký mívají dojmy, které dennodenně překračují práh našeho vnímání tak často jako podomní obchodníci, a nevyvolává ve mně ani zvědavost, ani překvapení.

Zvolna jsem si uvědomoval, že jsem v tomhle okolí už delší dobu doma.

Tento pocit ve mně nezanechal hlubší dojem, navzdory jeho kontrastu s tím, čeho jsem si nedávno všiml a jak jsem se sem dostal.

Určitě jsem o tom podivném porovnání kamene a kusu tuku slyšel anebo četl, a zničehonic mě to napadlo, když jsem stoupal po vyšlapaných schodech do svého pokojíku a uvědomoval si, jak jsou ty kamenné stupně ušmudlané.

Vtom jsem zaslechl, jak jde kdosi po schodišti nade mnou, a když jsem došel ke svým dveřím, uviděl jsem, že to byla čtrnáctiletá, rusovlasá Rosina vetešníka Aarona Wassertruma.

Musel jsem projít těsně kolem ní, když se na schodech zády opírala o zábradlí a rozkošnický se zakláněla.

Špinavýma rukama se chytila železné tyče – na oporu – a viděl jsem, jak jí v tom pochmurném přítmí svítí holé lokty.

Uhýbal jsem před jejími pohledy.

Hnusil se mi její dotěrný úsměv a voskový obličej houpačího koně. Napadlo mě, že musí mít houbovitě, bílé tělo jako ten axolotl, kterého jsem předtím viděl v mločí ohradce u obchodníka s ptáky.

Řasy rusovlásek jsou mi stejně odporné jako řasy králíka.

Otevřel jsem dveře a rychle je za sebou zavřel.

Z okna jsem viděl vetešníka Aarona Wassertruma, jak postává před svým krámkem.

Opíral se o ten tmavý vchod a kleštičkami si postupně štípal nehty na rukou.

Byla zrzavá Rosina jeho dcera nebo jeho neteř? Nijak si podobni nebyli.

Mezi židovskými obličejmi, které vídám den co den, jak se objevují v Hampejské ulici, rozeznám zřetelně různé kmeny, jež se spolu mísí tak málo jako olej s vodou, i když jednotlivá individua jsou blízce příbuzná. Tady člověk nemůže říct, že tamti jsou bratři, anebo že jde o otce a syna.

Tento patří k jednomu kmeni a tamten k druhému, to je tak všechno, co se dá vyčíst z rysů obličeje.

I kdyby Rosina byla vetešníkoví podobná, nic by to nedokazovalo.

Tyto kmeny si mezi sebou udržují vzájemný odpor a antipatie a zacházejí v tom až za hranice pokrevního příbuzenství. Jsou však zajedno v tom, že ty pocity je třeba utajovat před vnějším světem jako nebezpečné tajemství.

Nikdo z nich nedopustí, aby se něco prozradilo, a v tomhle souladu se podobají nenávisným slepcům, kteří se chytají špinavého lana, jeden oběma rukama, druhý jen s nechutí jedním prstem, ale všichni jsou posedlí pověrečným strachem, že určitě zahynou, pokud jeden z nich povolí a oddělí se od ostatních.

Rosina patří k tomu kmeni, jehož zrzavý typ je ještě odpudivější než typ těch druhých. Jeho muži mají vpadlou hrud a dlouhé slepičí krky s vystupujícím ohryzskem.

Vypadá to, že jsou celí pihovatí. Po celý život tyto muže trápí pohlavní vzrušení, a tak tajně vedou se svými choutkami nepřetržitý a neúspěšný boj ze strachu o své zdraví.

Nebylo mi jasné, jak jsem Rosinu vůbec mohl považovat za příbuznou s vetešníkem Wassertrumem.

Přece jsem ji nikdy v blízkosti toho starce neviděl, ani jsem nepostřehl, že by kdy jeden s druhým o něčem hovořili.

Také bývala téměř pořád na našem dvoře anebo se krčila v různých tmavých koutech a chodbách našeho domu.

Určitě ji všichni mí sousedé považují za blízkou vetešníkovu příbuznou anebo přinejmenším za jeho chráněnkou, ale jsem přesvědčen, že nikdo z nich by nebyl s to říct, jaký důvod pro tuto domněnku má.

Chtěl jsem zahnat všechny myšlenky na Rosinu a otevřeným oknem svého pokojíku jsem se díval dolů do Hampejské ulice.

Jako kdyby Aaron Wassertrum vycítil můj pohled, znenadání otočil hlavu ke mně nahoru a ukázal strnulý, ohyzdný obličej s kulatýma rybíma očima a zaječí pysk, zející horní ret s rozštěpem.

Připadal mi jako lidský pavouk, který cítí i ten nejjemnější dotek na své síti, ať se tváří jakkoli nezúčastněně.

A z čeho tak může žít? Co si myslí a jaké má záměry?

Nevěděl jsem to.

Den co den, rok co rok visí na stěnách jeho krámku beze změn tytéž mrtvé, bezcenné věci.

Dokázal bych je nakreslit se zavřenýma očima: tady zprohýbaná plechová trumpetka bez klapky, tam zažloutlý obraz na